

GramArt.

Næringskomiteen
naering@stortinget.no

Oslo, 21. januar 2025

INNSPILL TIL REPRESENTANTFORSLAG OM KREATIV NÆRING

Artistorganisasjonen GramArt er organisasjonen som representerer de næringsdrivende musikkutøverne innen populærmusikkfeltet. Grunnet sykdom hadde vi dessverre ikke anledning til å stille i høringen på Stortinget, men det ville vært synd om dere ikke fikk betraktningene fra de næringsdrivende artistene og musikerne med dere i arbeidet. Derav dette skrevet, samt en oppfordring om å kontakte oss, om dere ønsker erfaringer fra det frie musikkfeltet.

Vi har lenge jobbet for en større anerkjennelse av vår medlemsmasse i Næringskomiteen og Nærings- og fiskeridepartementet, og det ser nå ut til at noe er i ferd med å skje. Først vil vi si at dette er et flott initiativ fra Venstre. Vi deltok i et innspillsmøte med dem om dette temaet i oktober, der vi fikk inntrykk av at de virkelig lyttet til vårt bidrag. Det fremgår også av representantforslagets innhold. Men det er nå en gang slik at vi har kommet med de samme innspillene i mange år nå, både til det såkalte veikartet for kreativ næring, og til tidligere initiativer fra ulike regjeringer. Det siste året har vi dessuten brukt mye tid på å bidra med innspill til Musikkutvalget, i dettes arbeid med en NOU om musikk. Vi nevner dette fordi vi håper at all denne informasjonsinnhentingen snart skal føre til konkrete og modige tiltak for å tilrettelegge for en næring som (slik representantforslaget fastslår) sysselsetter 94000 mennesker, og som har store positive ringvirkninger også for andre bransjer – turistnæringen, hotellnæringen og serveringsbransjen, for å nevne noen.

Vi stiller oss bak samtlige de av de ni punktene i Venstres forslag, men vil i det følgende bruke noe mer plass for å utdype og understreke viktigheten av forslag nr. 7 om merverdiavgift, forsterke viktigheten av et investeringsfond, samt informere dere om en løsning vi jobber med ifm. KI-problematikk rundt trening av modeller.

Opprydding i merverdiavgiftsregelverket og sikring av immaterielle rettigheter

Det er flere gode grunner til å rydde opp i momsregelverket. Det blir langt enklere å være kunstner med et harmonisert og forutsigbart regelverk for moms. Det blir sannsynligvis også mer lønnsomt for den enkelte kunstner og vil dermed stimulere økonomien i den kreative næringen.

Ved en god gjennomføring vil det også kunne avhjelpe problemet med rettighetsflukt til utlandet, et problem som bare har økt i betydning i den norske musikkbransjen de senere årene. Vi jobber for å bevare flest mulig rettigheter i Norge, rettigheter som genererer inntekter og som sikrer økonomi til satsing på ny musikk og nye prosjekter. Mange av disse rettighetene oppstår som følge av at artister, musikere og låtskrivere har mottatt prosjektstøtte fra en av de mange, gode ordningene vi har i kulturlivet i Norge, penger som stammer fra fellesskapet. Da er det synd om ikke disse investeringene i norsk musikk gir avkastning tilbake til bransjen i Norge. Det gjør de ikke når kataloger og næring flagges ut av landet.

Vi erfarer at mye av denne utflaggingen skjer på grunn av momsproblematikk. Selv om moms-unntak, som vi har i deler av næringen i Norge, kan høres attraktivt ut, gir det også en del problemer. Særlig opplever vi en betydelig utflagging til Sverige, der de har en lavere momssats på kultur (6 % og fullt fradrag). Undersøkelser vi har gjort tyder på at en flat, lav kultur moms vil være gunstig for de aller fleste også i vår næring.

Vi gjør oppmerksom på at det allerede foreligger et større, tidligere arbeid rundt dette, med bidrag fra blant annet GramArt og Musikkindustriens næringsråd. Det er ikke sikkert at dette arbeidet behøver å være voldsomt omfattende eller tidkrevende – det er viktigere å få dette på plass raskt.

GramArt.

Investeringsfond for kreative næringer

Vi er glade for å se at forslaget vi har fremmet ved flere anledninger er kommet med, nemlig et investeringsfond for kreativ næring. Det er viktig å fremheve at dette ikke trenger å være en kostnad for staten – gjøres det på riktig måte, vil det tvert i mot være en inntektskilde. Det nederlandske pensjonsfondet¹ har investert i immaterielle rettigheter og musikkatalog, noe som viser at store, trygghetssøkende institusjoner forstår verdiene som skapes i musikkfeltet. Et investeringsfond kan dessuten bidra til å holde musikkrettigheter på norske hender, noe som Venstre ønsker i forslag 8. Det kan muligens også være en løsning for å hente inn privat kapital som forvaltes sammen med midler fra det offentlige; noe som kan være en vei å gå for å insentivere mer investeringskapital i kreative næringer (forslag 5).

Immaterielle verdier i møte med KI og big tech

I forslaget skriver Venstre om utfordringene rundt oppkjøp av immaterielle rettigheter og vanskeligheten rundt det å bygge seg opp en katalog med langsiktig inntjeningspotensiale. Dette kan til dels løses med å gi insentiver til å holde katalog på norske hender, blant annet gjennom momsregelverket og også gjennom investeringsfond.

Når det er tale om immaterielle verdier, er det midlertid vanskelig for oss å unnlate å nevne et annet problem, nemlig bruk av rettighetsbelagt materiale uten at det betales vederlag til rettighetshaver. I denne sammenhengen tenker vi på bruk av ulisensiert materiale i trening av KI-modeller. Det er nødvendig å raskt finne en måte å sikre inntjening fra slik bruk. Det kan ikke være slik det nok er gang er situasjonen at de rikeste og mektigste selskapene i verden skal tjene milliarder på bekostning av artister, musikere og andre kunstnere.

I Norge har vi en god avtalelisensordning som allerede er i bruk på flere områder. Vi har gjort noen flere undersøkelser rundt dette, herunder også diskutert saken med Gramo. Vi konkluderer foreløpig med at klarering av *input* til trening av KI-modeller for utøvere og produsenters del, nok bør kunne gjøres gjennom den generelle avtalelisensbestemmelsen i åndsverkloven § 63 2. ledd. For utøveres del vil den relevante organisasjonen iht. § 63 3. ledd, åpenbart være Gramo, som derfor må søke godkjenning som avtalelisensutløsende organisasjon også på dette området. Gramo må imidlertid først sikres de nødvendige mandater, noe vi vil arbeide videre med fremover.

Vår foreløpige vurdering er derfor at avtalelisens, håndtert gjennom Gramo, trolig vil kunne løse de fleste problemene som utøverne (og muligens produsentene) opplever på input-siden.

Ta gjerne kontakt med oss om dere har behov for et større beslutningsgrunnlag eller konkrete eksempler.

Med vennlig hilsen,

Marius Øvrebø-Engemoen
daglig leder
Artistorganisasjonen GramArt

¹ <https://www.reuters.com/article/business/technology/pension-fund-abp-buys-music-assets-in-250-mln-deal-idUSL11900661/>
GramArt, St. Olavs gate 28, 0166 Oslo / tlf.: 22 00 56 50 / e-post: gramart@gramart.no / www.gramart.no